

KNJIŽNICA Proslavljen 70. rođendan Ernesta Fišera

Slavlje u duhu poezije

Marija Barić

U prepunoj studijskoj čitaonici knjižnice «Metel Ožegović», 9. svibnja, književnom večeri pod naslovom «Pohvala tihom slogu» obilježen je 70. rođendan književnika Ernesta Fišera, bivšeg direktora HNK u Varaždinu, Gradske knjižnice Varaždin i direktora i glavnog urednika Varaždinskih vijesti, te autora niza književničkih ostvarenja. «Pohvala tihom slogu», naslov je njegove knjige izabranih pjesama, koja je tiskana prije desetak godina, a ovom su prigodom o Fišerovom književničkom odnosno pjesničkom opusu govorili prof. dr. sc. Joža Skok, te prof. dr. sc. Zvonko Kovač, a moderator je bio mr. Denis Perić.

Fišerove stihove čitali su glumci Ljiljana Bogojević i Zdenko Brlek, a uglažbljene stihove uz gitaru otpjevao je, kantautor Dragutin Novaković Šarli.

- Ernest Fišer čovjek je bogate biografije i još bogatije bibliografije. Tu bibliografiju radio je cijeli život. Bio je urednik književnih časopisa Gesta i Kaj, a danas je glavni urednik lista «Kolo», Maticice hrvatske. Bibliografija mu obuhvaća 18 naslova, među kojima dominira poezija, a zapaženi su mu i kritički tekstovi. Bavio se kajkavskim pjesništvom i obilato zadužio kajkavijanu, ponajprije svojom knjigom rasprava Dekantacija kajkavijana. Do dna duše Fišer je urastao u ovu sredinu i ostao

joji vjeran usprkos svih svojih biografskih nedaća koje je imao i u svome Međimurju i svom Čakovcu i svom Varaždinu. U punom smislu Fišer je književnik i pjesnik iza kojega je kajkavski pjesnički opus antologijskih razmjera, rekao je o Fišeru profesor doktor Joža Skok.

- Fišerov slučaj u Čakovcu i Varaždinu slučaj je određenih prekoračenja, naglasio je Z. Kovač, te pojasnio - On je u izvornoj kajkavskoj sredini u Čakovcu počeo pisati visokom književnom štokavštinom, čak desetljeće i pol pisao je na standardu i tako se uključio u glavne tokove hrvatske književnosti, posebno pjesništva. Svojom kajkavskom zbirkom pjesama «Morje zvun sebes» kupio je potom i ulaznicu za Varaždin i za cijelu regiju koju je na kraju svoje zbirke i označio kao Hrvatski sjeverozapad. - rekao je prof. Zvonko Kovač istaknuvši i da je Fišer najznačajniji suvremeni pjesnik ovoga kraja.

Sam Fišer kazao je da nije stao već da priprema novu pjesničku zbirku, a jednu od novijih pjesama koju je s ponosom i pročitao, posvetio je, istaknuo je, onima koji dolaze i svom unuku Viktoru.

Na kraju književnog susreta Fišeru, čestitao je i Mario Šoštarčić, ravnatelj Gradske knjižnice te mu u znak zahvalnosti za njegov doprinos podario srebrnjak s likom Metela Ožegovića, obzirom da je knjižnica u Fišerovo vrijeme promijenila ime uzevši naziv po svome osnivaču.

U Histrionskom domu predstaljena knjiga Zlatka Viteza

Tri života jednog glumca

Emil Makovičica

Gotovo da u hrvatskom glumištu ne postoji osoba koja poput Zlatka Viteza izaziva tako ekstremno oprečna reagiranja, ocjene i sudove u stručnoj i najširoj javnosti. Dok ga jedni hvale i uzdižu, drugi pak sustavno omalovažavaju njegove glumačke, ljudske i ine vrijednosti. No, sigurno je da sve ono što Vitez kaže, zagovara, režira ili napiše nikoga ne ostavlja indiferentnim.

«Grešni» čovjek

Upravo ta Vitezova postojanost «grešnog» čovjeka, kazališnog poetika i pisca najbolje se vidi upravo u, moglo bi se reći, autobiografskoj knjizi *Između glumišta i politike*, koja se čita u dahu. Vitez kako misli, tako i radi; kako radi, tako i govori, a kako govori, tako i piše. Emotivno, zanimljivo i razložno. Upravo stoga se u knjizi, koju sačinjava 106 tekstova pisanih od 1978. do

danas, Viteza nanovo pronalazni, razotkriva i, vjerojatno, bolje shvaća. Tekstovi su objavljeni u nizu novina te monografijama glumaca. Neki su izgovoreni u prigodama obljetnica ili tužnog sjećanja, a neki su napisani za ovu prigodu da zaokruže knjigu. Urednik knjige Bože Čović, kako je istakao na predstavljaju knjige, odlučio se za drukčiju monografiju, odlučio je Viteza predstaviti njegovim riječima i trima osnovnim osobinama - *pučkim kazalištem, domoljubljem i filantropijom*, nazvavši ih «Svetim trojstvom Vitezove osobnosti».

Afirmacija riječi

Vitezova knjiga afirmira riječ kao obilježje čovječnosti. Može se čitati i kao svojevrsni prilozi za povijest Histriona, te povijest političke kulture, što više, iz njezine višedimenzionalne strukture može se uvidjeti kako politika i kultura zajednički oblikuju povijest.

Vitezova je rečenica jasna, stíl jednostavan i pitak. Čitatelj se ne treba truditi tražiti smisao između redaka jednostavno zato što u njega prikrivena smisla nema! Vitez je uvijek jasan, otvoren i izravan - odmah ide in medias res. Pokazao se kreativnom, lucidnom i složenom osobnošću široke lepeze interesa, kazališnim praktičarom impresivne prošlosti, odlučnim političarom, velikim zagovornikom i ljubiteljem kajkavštine, strastvenim sportašem, vinogradarom i podrumarom, i ne manje važno, sjajnim domaćinom. Stoga će se mnogi, pa i oni koji misle da Viteza dobro poznaju, ako će to iskreno priznati, naći zatečenim koliko su zapravo bili podložni postojećim klisejima i stereotipima koji ustraju u kolektivnoj i osobnoj, a naročito medijskoj percepciji Zlatka Viteza.

Izvedba je realizirana u koprodukciji Varaždinske biskupije, varaždinskog kazališta, Orkestra OSRH i Galerijskog centra, a njena tematika temeljena na Svetom pismu još je jedan od razloga zašto se ovo djelo savršeno uklopilo u prostor

PUN POGODAK O izvedbi oratorija «Kralj David» u bivšoj sinagogi

Kultura i religije

Mjesto molitve postalo je hram kulture i, unatoč stanju u kojem se nalazi, pokazalo kako je savršeno za tu ulogu

vokalno - instrumentalno djelo, hvaljeno u cijelom svijetu, a koje je savršeno ukaplupljeno u prostor koji, bez obzira na stanje u kojem se nalazi, ima više potencijala za ovakva događanja nego bilo koji drugi u gradu.

Prigodan datum

Ovaj dugo najavljivani kulturni događaj okupio je uistinu velik broj izvođača. Vokalnim djelom vladali su sopranistica Margareta Klobučar, Nikolina Virgej Pintar, tenor Josip Čajko i kao dječji glas, Mateo Mikulić. Upravo je njegova pjesma u samom početku, a koju je pratio Orkestar Oružanih snaga RH bila jedan od iznenađujućih momenata oratorija koji je svojom prividnom neusklađenošću vokala i instrumentalna zasigurno osvojio većinu. Osim solista iskazao se i Zbor varaždinske katedrale «Chorus angelicus».

Sara Badžek

Oratorij «Kralj David» izveden u varaždinskoj, poluruševnoj, bivšoj sinagogi zasigurno je bio događaj o kojem će se dugo pričati. Ambijent koji svojom veličinom zastrašuje i glazba koja je jednostavno izlazila iz svakog kuta prostora uspjeli su broju publiku ostaviti bez daha. Tražilo se mjesto više, a sada, kada su se dojmovi slegli, možemo jedino reći - bilo je to opravdano.

Rijetko u Varaždinu imamo priliku vidjeti ovakvo

Osim njih, u ulogama naratora i vračare našli su se poznata glumica Barbara Rocco i Rene Medvešček koji je, kako je priznao, pravi povod ove izvedbe saznao tek kada je stigao u Varaždin. - Nisam bio upućen do sad. Mislio sam da je riječ o obnovi sinagoge i o međureligijskom događaju, a ne o obnovi za kulturne svrhe što je jako zanimljivo - komentirao je uoči izvedbe prostor za koji kaže da ima idealne predispozicije za ovu izvedbu i zbog odlične akustike (u što smo se uvjerali i sami), ali i samo djelo. - Glazba je prekrasna, zanimljiva, a tema izvanredna - dodao je.

Tome u prilog govori i činjenica da ovo djelo, koje je 1921. godine napisao Arthur Honegger, uživa cijelo to vrijeme veliku popularnost. Zanimljivo je da je ono napisano upravo u ovoj verziji u kojoj su uživali Varaždinci.

OBLJETNICA Uz 100

Trajni s

Željko Slunjski

Premda se solo-pjevanje u varaždinskoj Glazbenoj školi počelo učiti još u međuratno doba prošloga stoljeća, 1936. godine, prvi je uzlet doživjelo tek u poraću, dolaskom Ankice Opoljski kao nastavnice solo-pjevanja 1952. godine. Jedna od nedvojbeno najistaknutijih osobnosti hrvatske pjevačke pedagogije rođena je prije sto godina, 16. svibnja 1913. godine u Vinkovcima, odatle se njezin otac, kao odvijetnik, kasnije preselio u Križevce, pa u Zagreb.

Dolaskom u Varaždin, odmah se aktivirala u ovdšnjem kazalištu, koje je tih

Sinagogi pričat će se još dugo

Se sastale se u sinagogi

Uz glazbu i naraciju koja je svakim zvukom tjerala na razne emocije, od sreće do straha, oratorij je pratila i video projekcija.

Poklopilo se

Varaždinska izvedba je realizirana u koprodukciji Varaždinske biskupije, varaždinskog kazališta, Orkestra OSRH i Galerijskog centra, a njena religijska tematika temeljena na Svetom pismu još je jedan od razloga zašto se ovo djelo savršeno uklopilo u prostor. Sinagoga, koja je do deportacije u 2. svjetskom ratu služila kao mjesto molitve, a sada postaje hram kulture, sakupila je povijest jednog naroda, prikazanu kroz ovo djelo, na jednom mjestu. Osim toga, djelo je izvedeno upravo na dan proboja zatočenika iz koncentracijskog logora Jasenovac.

Povezale su se tema i prostor, a namjera je bila i da

se kroz taj sklop aktualizira projekt obnove sinagoge. – Jednim djelom tako odajemo počast i prisjećamo se događaja iz 1941. te zašto sinagoga više nije sinagoga, a opet i ističemo zašto ju je nužno staviti u funkciju živog spomenika jedne tradicije koja je Varaždinu toliko značila. Jedna od poruka koju ova večer nosi jest da sinagogu treba obnoviti i da će ona uskoro postati katedrala duha – rekao je Mesek. Najavio je ovom prilikom još nekoliko događanja u ovom prostoru. – Imamo još nekoliko projekata ove godine kako bi vidjeli koliko je ovaj prostor idealan za kulturna događanja, od onih suvremenih do klasičnijih izričaja. No, ono što bi mene još više veselilo jest da zatvorimo sinagogu na određen period, krenemo u obnovu i otvorimo ju nakon toga u novom ruhu.

Međureligijski događaj

Među uzvanicima su se našli i čelni ljudi grada, ali i crkvenih zajednica te je cijeli događaj poprimio međureligijski karakter. Uz varaždinskog biskupa Josipa Mrzljaka među uzvanicima se našao i rabin Lucian Moše Prelović te je ovo bila idealna prilika i da se postavi pitanje kako židovska zajednica gleda na prenamjenu sinagoge u kulturni prostor. – Meni je drago da se ova sinagoga opet vraća u upotrebu, postaje dio grada i da će se tu okupljati ljudi. Večeras je izveden oratorij što je isto jedna vrsta duhovnosti, jer nekad čovjek kroz glazbu traži vezu s Bogom – komentirao je.

godina od rođenja Ankice Opolski, poznate varaždinske nastavnice solo pjevanja

Sjaj varaždinskih glasova

godina njegovalo i glazbeni repertoar, i 1946. i 1947. godine afirmirala se kao operetna prvakinja.

Od 1948. do 1951. živjela je u Šibeniku, u čijem je kazalištu njezin suprug, Rudolf Opolski, djelovao kao glumac i kazališni redatelj, a i supruga Ankica sudjelovala je u repertoaru, premda joj je bio primaran posao u šibenskoj Glazbenoj školi,

u kojoj je podučavala pjevačice, ali i ravnala velikim pjevačkim zborom s osamdesetak članova.

Operetna prvakinja

Povratkom dvoje umjetnika u Varaždin, Ankica je djelovala u kazalištu sezone 1951./52., a zatim je do umirovljenja 1972. godine radila u varaždinskoj Glazbenoj školi i ostvarila zavidnu pedagošku karijeru, koja je vezana i uz ime dugogodišnjeg ravnatelja, karizmatičnoga prof. Marijana Zuberu. Dvoje glazbenih istomišljenika dobro je surađivalo i međusobno se stručno nadopunjavalo. Čim bi prof. Zuber u svojem znamenitom Dječ-

**Njezina učenica
Ruža Pospíš
Baldani svojim
je mezzom stigla
do Metropolitan
opere**

jem zboru primijetio posebno nečiji glas, odmah je upozoravao kolegicu.

Slavni učenici

Prva učenica Ankice Opolski bila je Nevenka Petković Sobjeslavski, čije je „lice bilo odsjaj njezine duše“, kako je kasnije često o njoj govorila, i Đurđica Hison Martinjak. Nevenka

Sobjeslavski kasnije je bila dugogodišnja operetna prvakinja u „Komediji“ i posljednja primadona operetnog Zagreba, koja je popularnost stekla i nastupima na festivalima u Krapini i Požezi. Franjo Petrušaneć razvio se u jednog od najvećih basova u povijesti hrvatske vokalne reproduktive i bio je pozivan na europske pozornice, a divna Ruža Pospíš Baldani svojim je orguljskim mezzom stigla i do Metropolitan opere u New Yorku. Svjetska Carmen!

Učenici Ankice Opolski pronosili su glazbenu slavu Varaždina diljem svijeta, a njihova im je nastavnica često bila poput majke.

KAJ je naše pitanje i naš odgovor

Neki su imeli sreće hapiti europske plače

Piše: prof. Barica Pahić

Prije teden dni mi se javila jena prijateljica i rekla mi da si želi dojt vtu Varaždin, v šterom ni bila več od prie rata. Čak ni na Spangifestu. Pitala me gda je najpogodnejše vrieme za dojt. Sarotovala sam ju da sikak dojde da je liepe vrieme i tople jer je Varaždin najliepši gda zabljesne v suncu.

– Je, a kak to pogoditi gda se se pošemerile; i vrieme i ljudi? Zgleđi kak da je Bog čiste zgubil kontrolu nad svietem.

I onda mi je spripovedala staru pričū o tem kak je na svietu živel jen dober i pošten clovek šteri je, mam gda je cumrl, čisti od greha, dospel na nebe. Sveti Peter mu je rekel da mu je v raju se dozzueljene, ali ak se namieri na jeno veliko zrcalo, čez štero Buog kontroliera življenje na zemlji, ne prepоруča mu v njega pogledati. Mogel bi videti pekel, i biti kašnigani z omiem kaj bi v njem videl. Tie se praveditnik sprešetarval po raju i nameril na zrcalo, ali se štel držati upozorenja. No, kaj je več put kre njega prešel, to ga je več grizla radeznamest.

– Meni je tu liepe, ali zakaj ne bi videl kak je omiem f piekuhu? Na kraju je popustil. Pogledel je v zrcalo i videl kak sused ide k njegve žene spat. To ga je tak raščemerilo da je potrl zrcalo. Odonda Buog nema kontrolu nad zemaljskim življenjem i zete se vu njem se pošemerile.

– Pa kaj je Bogu stvoriti nove zrcale? – velim ja naivno. Nije to problem, neg je nebeske vrieme drukčeše od zemaljskega. A štel je i ljude kašnigati poradi fikianja v njegve posle. Morti je sreča v neznanju.

Skup se nasmejale te šale, a ona je nastavila: – Kaj ti ne glediš televiziju? Kaj nie i prinas takova zmešarija i norija da tu ni Buog nemre napraviti reda. Več se ne zna kie je s kiem, a kie protiv koga. Same jeni druge opšpotaraju i vredaju. I si nas uveravaju da su baš oni naši spasielji, a od sega nič. Ak nam Buog nemre pomoči, nebu nam ni EU, f šteru bumo vlešli kak muhe bez glave. Kaj nie tak?

– Ma naj mi reči da si i ti protiv EU-a? Preveč si pesimistična. Pokle kiše dojde i sunce – rečem da bi spomenek obrnula na veselejšu stran i zapopem ju: “Hajdno vu Varaždin gdi cete ružmarin...”

– Se ti je pitanje sreće. Neki su v pri nas imeli sreće hapiti europske položaje i plače, a drugi pak hrvatske siromaštre.

I onda mi scitiera Krležu: “Nešče obrne drek pod cekin, a nešče cekin pod drek.” (Na rubu pameti: Valent Zganec).

– Čuj, pa i tebi se se pošemerilo. Diela si na kup i Boga i nebo i Varaždin i Krležu. Kaj si ti prava?

– Same sem dokaz prave zmešarije. Vidimo se vu Varaždinu!

NAJAVA Muzejske svečanosti u svibnju

Besplatan i zanimljiv program

Je li Sulejman jahao kraj Varaždina? – naziv je predavanja kojim će biti otvorene 7. varaždinske muzejske svečanosti i 9. europska noć muzeja.

Gradski muzej Varaždin organizira program 16. i 17. svibnja, koji će završiti tradicionalnim sudjelovanjem u Europskoj noći muzeja u subotu 18. Ulaz na sve programe je besplatan. Bit će predavanja, predstavljanja, radionice, performansi i mnogo zanimljivih sadržaja. Informacije o programu pogledajte na www.gmv.hr. **M.B.**

Darujte knjige i slikovnice za bolesnu djecu u Klaićevoj!

Ove godine se obilježava 150. obljetnica osnutka Međunarodnog pokreta Crvenog križa i Crvenog polumjeseca, a 8. svibnja Svjetski dan Crvenog križa i Crvenog polumjeseca, čime ujedno započinje i Tjedan Crvenog križa, koji traje do 15. svibnja.

U okviru humanitarnog djelovanja započeta je i akcija sakupljanja knjiga i slikovnica za knjižnicu dječje bolnice u Klaićevoj pod nazivom “Darujte knjigu”. Knjige i slikovnice mogu se donijeti u prostorije GDCK-a Varaždin od 8 do 14 sati.

Akcija traje do 30. lipnja, izvjestila je ravnateljica GDCK-a Varaždin Sandra Mintas dipl.ing. **M.D.**

**Učenici Ankice
pronosili su slavu
Varaždina diljem
svijeta, a ona
im je bila poput
majke**